

Архивски број: 08-5615
Датум: 10-04-2025

Постапувајќи по претставката бр. 08 – 56/1 од 10.1.2025 година, поднесена од адвокат [REDACTED] во негово име и во име на неговата мајка – [REDACTED] за заштита од дискриминација во областа на пристап до услуги, врз основа на лично својство и возраст против Јавно сообраќајно претпријатие Скопје, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација врз основа на член 21, став 1, точка 14 и член 27, став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација (Сл. Весник на РСМ бр. 258/2020) го донесе следното

МИСЛЕЊЕ

СЕ УТВРДУВА ДИРЕКТНА ДИСКРИМИНАЦИЈА во областа на работата и работните односи врз основа на лично својство од страна ЈСП Скопје кон адвокат [REDACTED]

СЕ УТВРДУВА ПОВЕЌЕКРАТНА ДИСКРИМИНАЦИЈА врз основа на возраст и попреченост со оневозможување на пристапност до услуги кон лица со физичка попреченост и возрасните лица од страна на ЈСП Скопје.

Образложение

На 10.1.2025 година до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација беше поднесена претставка за заштита од дискриминација од страна на подносителот [REDACTED] против ЈСП Скопје. Подносителот ја поднел претставка лично во свое име поради попречување во вршење на службените дејствија како адвокат и воедно, во име на неговата мајка поради непристапност на канцеларијата за билети на ЈСП Скопје.

Подносителот во опис на настанот навел дека на 2.1.2025 година добил полномошно од неговата мајка – [REDACTED] да ја застапува во управна постапка за заверка на нејзината персонализирана пензионерска картичка за користење на услугите на јавен превоз за територијата на град Скопје. Вршејќи ги своите адвокатски должности, подносителот постапил според дадедните насоки во службено својство, односно во својство на адвокат полномошник и ја посетил канцеларијата за верификација на патни билети за превоз, лоцирана во станбено – деловен комплекс во близина на Капитол Мол. Понатаму, појаснува дека оваа канцеларија се наоѓа во отворен дел, до кој се пристапува по скали кои водат во нивото под земја и кои не се заштитени со соодветен покрив, немаат соодветни гумени ленти за заштита од лизгање и се изложени на атмосферски влијанија, како што се снег, дожд, слана и друго. Тој појаснува дека неговата мајка е родена во 1945 година и има здравствени проблеми со

ногата, поради што не би можела да се симне по тие скали, без да се лизне, падне или да се повреди.

При обидот да ја изврши неговата службена должност и да ја регистрира персонализираната пензионерска картичка за користење на услугите на јавен превоз за територијата на град Скопје, на која имало фотографија од [REDACTED], подносителот добил неочекуван одговор од страна на две вработени. Тие му рекле: „Мајка ти треба сама да дојде, ти нема што да бараш овде“, на што подносителот одговорил дека тој постапува во својство на нејзин адвокат и дека ги има потребните документи за да ја изврши соодветната заверка за користење на каричката во текот на 2025 година. По тоа, подносителот го дал на увид адвокатското полномошно, заверено согласно Законот за адвокатурата, адвокатската легитимација и картичката на неговата мајка. И покрај прикажувањето на овие документи, вработените рекле дека мора да се јават и да ја прашаат нивната шефица како да постапат во ваква ситуација. Подносителот појаснува дека вработените телефонски ја добиле нивната шефица, но и таа сакала да се консултира со нејзиниот шеф за конкретната ситуација. По кратко време се јавила нивната шефица со одговор дека за таква ситуација, без оглед дали станувало збор за адвокатско полномошно, истото морало да биде заверено на нотар за да се смета за веродостојно при заверката на картичката. На тоа, подносителот изјавил дека таквата практика не е во согласност со Законот за адвокатурата и дека адвокатското полномошно за управни постапки не подлежи на дополнителна заверка. Но, вработената го исклучила телефонот и го оневозможила подносителот да ѝ го предочи истото на нејзината шефица. Подносителот потенцира дека и покрај неговото укажување дека таквата практика е спротивна на законот, како и дека се работи за повозрасно лице, вработените постојано му повторувале „мајка ти лично да дојде или да донесеш заверено нотарско полномошно“. По негодување од страна на подносителот, била повикана полициска патрола од ПС – ОН Аеродром. Подносителот и ним им укажал на правните норми од областа и на неговите законски надлежности да постапува само со адвокатското полномошно, како и дека нема потреба истото да го заверува на нотар. Од страна на полициските службеници бил упатен да поднесе соодветна прекршочна пријава доколку смета дека била сторена повреда на законските одредби. Во продолжение подносителот потенцира дека неговото присуство во просториите на ЈСП Скопје било од службена природа, заради извршување на дејствијата содржани во полномошното, а не во својство на „патник/дечко“, како што вработените сакале погрешно да го претстават пред полициските службеници.

Поради образложеното подносителот смета дека во конкретната ситуација вработените во ЈСП Скопје ги прекршиле законските одредби од Законот за адвокатура, а со тоа и одредбите од Законот за спречување и заштита од дискриминација, ставајќи го во неповолна положба како адвокат врз основа на неговата работна позиција – службено лице, регистрирано согласно Законот за адвокатурата – дискриминаторска основа: лично својство, а во однос на како што наведува инфериорна правна позиција на адвокатското полномошно во скратена

форма на управна постапка (заверка на автобуски билет за пензионери). Подносителот тврди дека е дискриминиран во однос на неговата работа и дејност, а како резултат на тоа е оневозможен пристап до услуги во однос на застапување на клиент во остварување на неговите службени овластувања. Подносителот појаснува дека доколку вакви наредби или практики како во неговиот случај (спротивни на Законот за адвокатурата) активно се спроведуваат, тогаш би станало збор за непочитување на законските овластувања на адвокатската професија, нејзино деградирање и понижување, како и ставање во нерамноправна положба во однос на друга правна професија (во случајот нотаријатот) и за која може да се смета за непосакувана во рамки на јавното претпријатие и како таква, нејзино изедначување со останатите граѓани кои немаат службени овластувања согласно закон. Според подносителот, на овој начин се оневозможува примена на императивните правни норми кои се предвидени со Уставот и Законот за адвокатурата и нему му се оневозможува активна работа во постапките „каде нема адвокатско полномошно без нотарска заверка“. Освен тоа, појаснува дека постапувањето на јавното претпријатие укажува на неследење на регулативата која е во важење и на неусогласеност на внатрешните акти со важечката регулатива. Посочената практика на јавното претпријатие според подносителот укажува на свесно и намерно оневозможување на било која постапка „каде нема адвокатско полномошно без нотарска заверка“.

Освен ваквата практика на ЈСП, која директно го засега подносителот, во претставката се посочува и на индиректна дискриминација кон мајката на подносителот. Тоа од причина што услугата нема да може да ја добие (поради појаснетата практика на јавното претпријатие), доколку не дојде лично во просториите и го завери годишниот пензионерски билет, а во спротивно ќе ѝ биде ускратена можноста од користење на јавен градски превоз. Практиката на ЈСП влијае кон неа, како и кон останатите пензионери кои не би можеле да дадат полномошно на адвокат заради заверка на нивните билети за јавен превоз.

Подносителот во прилог на претставката доставил Адвокатско полномошно од [REDACTED] и копија од лична карта на [REDACTED].

На 14.1.2025 година подносителот достави до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација поднесок за доуредување на првичноподнесената претставка. Со поднесокот подносителот го прецизирал статусот врз основа на кој смета дека е дискриминиран. Имено, тој навел дека е самовработено лице – адвокат, кој е регистриран за вршење на адвокатска дејност согласно упис во Регистарот на адвокати при Адвокатска комора на РСМ, како и во соодветниот регистар во рамки на Централниот регистар на РСМ. Освен што е службено лице, согласно Законот за адвокатурата и член 53 од Уставот на РСМ, истовремено е и вработено лице – адвокат поединец. Појаснува дека со таков статус има обврска да ги извршува неговите работни задачи кои му се доверени од страна на неговите клиенти. Попречувањето да ги извршува неговите работни задачи, со поставување на нереални барања кои се

спротивни на позитивните законски прописи (практиката на ЈСП), тој појаснува дека е ставен во позиција да не може да ги работи оние работи за кои согласно неговото образование, стручна подготовка и законски надлежности е должен да ги извршува и кои му се доверени од неговите клиенти. Во конкретниот настан појаснет во претставката, тој како вработено лице – адвокат поединец бил спречен да го застапува својот клиент во рамки на постапката за остварување на доделено право на слободен јавен градски превоз на територијата на град Скопје, доделено од страна на Град Скопје за лицата кои навршиле 64, односно 62 години. Неможејќи да ја изврши неговата работна обврска заради негирање на неговите службени дејствија, подносителот смета дека кон него е извршена дискриминација поради видот на работа и вработување и непризнавање на основот за застапување (полномошното). Поради што тој бил ставен во позиција, односно од него било побарано да се обрати за заверка и дополнителна потврда за неговата работна позиција кај друго самовработено службено лице – нотар, со цел да биде потврдено неговото застапување или неговата работа како таква. Освен појаснување на основот за дискриминација кон него, подносителот истакнува дека неговата мајка е дискриминирана врз основа на нејзината здравствена состојба и возраст. Во прилог на поднесокот за доуредување на претставката се доставени: Извод од тековната состојба за адвокат [REDACTED], Извод од евиденција за М4 образец и Изјава од застапуваното лице – [REDACTED]

Комисијата за спречување и заштита од дискриминација, согласно член 24, став 7 од Законот за спречување и заштита од дискриминација испрати Барање за произнесување по претставката до Јавното сообраќајно претпријатие Скопје.

Јавното сообраќајно претпријатие Скопје во законски предвидениот рок достави до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација поднесок за произнесување по наводите од претставката. Во истиот истакнуваат дека секое физичко лице има право да биде корисник на превозна услуга на територијата на град Скопје, под одредени услови за користење, согласно Интегрираниот тарифен систем во линискиот прево на патници во градот Скопје. Појаснуваат дека корисниците своето право за добивање на персонализирана електронска картичка го стекнуваат врз основа на поднесено барање за издавање на возен документ и со приложување на документација за докажување на својот статус. Во однос на наводите за местоположбата и состојбата на канцеларијата, од јавното претпријатие тврдат дека е ирелевантно каде се наоѓа конкретната канцеларија за верификација на патните билети, бидејќи претпријатието за обавување на својата дејност има повеќе канцеларии/филијали за верификација на патни билети за превоз на територијата на градот Скопје. Според нив секое повозрасно лице кое е физички оневозможено да се движи по одредени „препреки“, како пример наведуваат скали, има начин побарувањето за услугата да го оствари во друга канцеларија за верификација на патни билети за превоз на ЈСП. Во однос на наводите на подносителот кои се однесуваат на конкретниот настан од 2.1.2025 година, од ЈСП Скопје појаснуваат дека тој се однесувал недолично и со повишен тон кон вработените

во конкретната канцеларија. Воедно, тврдат дека личната карта на неговата мајка не била приложена на увид, што тврдат дека е спротивно на правото за добивање персонализирана електронска картичка, согласно член 27 од Одлуката за интегрираниот тарифен систем во линискиот превоз на патници во Градот Скопје од 12.1.2016 година, заверен под бр. 14-29/1. Од ЈСП тврдат дека потписите на [REDACTED] Селовска во нејзината лична карта и во полномошното со кое го ополномоштила нејзиниот син – адвокат [REDACTED] се различни.

Врз основа на таквата фактичка состојба, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација констатира:

Со посоченото постапување на вработените во Јавното сообраќајно претпријатие Скопје кон подносителот на претставката, тој е ставен во неповолна положба при остварување на неговите службени должности. Имено, подносителот како самовработено лице – адвокат, регистриран за вршење на адвокатска дејност поради дејствијата на вработените во ЈСП Скопје бил спречен да ги извршува своите работни задачи. Комисијата цени дека токму околноста што тој е самовработено лице, кој самостојно ги извршува професионалните должности, односно неговото професионално својство е причината за конкретното постапување на вработените во ЈСП Скопје. Доколку се претпостави дека подносителот бил во друго службено својство, а не адвокат, не би бил спречен во извршување на неговите должности.

Согласно член 2 од Законот за адвокатурата: „(1) Адвокатурата е самостојна и независна јавна служба која обезбедува и дава правна помош, согласно со овој и друг закон.

(2) Адвокатите вршат јавни овластувања во согласност со овој и други закони.“

Согласно член 16 од Законот за адвокатурата: „1) Овластувањата за давање правна помош адвокатот поединец и адвокатите здружени во адвокатско друштво ги добиваат со полномошно издадено од странката.

(2) Полномошно издадено на адвокат или адвокатско друштво кое содржи потпис и печат на адвокат или адвокатско друштво не подлежи на дополнителна заверка.“

Врз основа на тоа се утврдува директна дискриминација во областа на пристап до услуги врз основа на лично својство од страна ЈСП Скопје кон [REDACTED]

Согласно член 8, став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација:

„Директна дискриминација постои кога со едно лице или со група се постапува, се постапувало или би се постапувало понеповолно во однос на друго лице или група во фактичка или можна споредлива или слична ситуација, врз дискриминаторска основа.“

Дополнително, Комисијата констатира дека посочената канцеларија на ЈСП Скопје е непристапна за лицата со физичка попреченост и за возрасните лица кои не се во добра физичка спрема. Таквата поставеност на канцеларијата создава бариера во пристапот до јавниот превоз, имајќи предвид дека канцеларијата служи за заверка на билетите кои се задолжителни за добивање на услугата – јавен превоз на територијата на Скопје. Тоа подразбира дека на овие две категории на лица не им е овозможен пристап до јавниот превоз на еднаква основа со сите останати жители на градот Скопје. Оневозможување на пристапност и достапност на инфраструктурата, добрата и услугите е дискриминација. Оттука, не може да се земе како релевантно тврдењето на ЈСП Скопје дека постојат и други канцеларии за валидација на билети на територијата на градот, поради тоа што јавното претпријатие има ех анте обврска да обезбеди пристапност на канцелариите како предуслов за добивање на јавниот превоз и тоа без разлика дали лице со физичка попреченост или возрасно лице ќе се жали или не за непристапноста.

Согласно член 6 од Законот за спречување и заштита од дискриминација:

„Дискриминација е секое разликување, исклучување, ограничување или давање првенство што се заснова на дискриминаторска основа, со сторување или несторување, што имаат за цел или резултат спречување, ограничување, признавање, уживање или остварување на правата и слободите на одредено лице или група на еднаква основа со други. Ова ги опфаќа сите форми на дискриминација вклучително и оневозможување на соодветно приспособување и оневозможување на пристапност и достапност на инфраструктурата, добрата и услугите.“

Врз основа на изнесеното, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација одлучи како во диспозитивот на Мислењето и утврди директна дискриминација врз основа на лично својство од страна на ЈСП Скопје кон адвокатот [REDACTED] и повеќекратна дискриминација врз основа на попреченост и возраст со оневозможување на пристапност до услуги кон лицата со физичка попреченост и возрасните лица од страна на ЈСП Скопје.

Согласно член 27 став 2 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, по утврдената дискриминација, со цел отстранување на истата, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација ја донесе следната:

ПРЕПОРАКА

СЕ ПРЕПОРАЧУВА ЈСП Скопје во иднина да не го попречува подносителот на претставката, ниту било кој друг адвокат/ка во вршење на нивните професионални должности кои произлегуваат од полномошното на нивните странки и да им овозможат еднаков третман како на сите други службени лица.

СЕ ПРЕПОРАЧУВА ЈСП Скопје да преземе соодветни мерки со кои ќе овозможи еднаков пристап до канцелариите за валидација на билети за користење на јавниот превоз на територијата на град Скопје. Најпрвин да направи анализа на состојбите со пристапност на ваквите канцеларии, да изнајде соодветни мерки со кои ќе се овозможи пристапност на канцелариите и потоа да предвиди соодветен буџет за да го реализира препорачаното.

Ваквата препорака ЈСП Скопје да ја исполни во рок од 180 дена и за истото да ја извести Комисијата за спречување и заштита од дискриминација.

Доколку ЈСП Скопје не постапи согласно оваа препорака, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација, согласно надлежностите предвидени со член 27 став 4 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, ќе поднесе барање за покренување на прекршочна постапка пред надлежен суд за прекршоци.

Комисија за спречување и заштита од
дискриминација
Претседател на Комисијата
Лимко Бејзароски

Доставено до:

- [REDACTED]
- ЈСП Скопје со седиште на бул. „Александар Македонски“ бр. 10, 1000 Скопје